

Onesnaženost zraka: znanje je ključno za spopadanje z njo

Oblikovanje naslovnice: EEA
Fotografija na naslovnici: © EEA/ImaginAIR; Andrzej Bochenski
Postavitev strani: EEA

Pravno obvestilo

Vsebina te publikacije ne odraža nujno uradnega mnenja Evropske komisije ali kake druge institucije Evropske unije. Niti Evropska agencija za okolje, niti katera koli oseba ali podjetje, ki deluje v njenem imenu, ni odgovorna za morebitno uporabo informacij iz tega poročila.

Obvestilo o avtorskih pravicah

© Evropska agencija za okolje, 2013
Reprodukcija je dovoljena z navedbo vira, razen če ni drugače določeno.

Veliko dodatnih informacij o Evropski uniji je na voljo na internetu. Dostop do njih lahko je mogoč na strežniku Europa (www.europa.eu).

Electronic publication notice

This report has been generated automatically by the EEA Web content management system on 05.11.2015 08:20.
This report is available as a website at <http://www.eea.europa.eu/sl/articles/onesnazenost-zraka-znanje-je-kljucno>. Go online to get more interactive facts and figures.
On the report web page you may download the electronic publication (EPUB) for easy reading on your preferred eBook reader.
Please consider the environment before printing.

Evropska agencija za okolje
Kongens Nytorv 6
1050 Copenhagen K
Danska
Tel.: +45 33 36 71 00
Faks: +45 33 36 71 99
Web: eea.europa.eu
Poizvedbe: eea.europa.eu/enquiries

Vsebina

Onesnaženost zraka: znanje je ključno za spopadanje z njo

Evropska agencija za okolje se ukvarja s številnimi okoljskimi vprašanji. Kako pa se dejansko loteva vprašanj, povezanih s kakovostjo zraka?	5
Kaj najnovejši podatki govorijo o kakovosti zraka v Evropi?	5
Od kod prihajajo ta onesnaževala?	6
Kako vaše delo dejansko pripomore k izboljšanju kakovosti zraka v Evropi?	6
Povezana vsebina	6
Related briefings	6
Povezani podatki	6
Glej tudi	7

Onesnaženost zraka: znanje je ključno za spopadanje z njo

„Pozitivna novica je, da so se razmere v zadnjih desetletjih precej izboljšale v smislu izpostavljenosti več onesnaževalom zraka. Vendar ta onesnaževala, ki smo jih uspeli najbolj zmanjšati, ne povzročajo največje škode človeškemu zdravju in okolju,“ je dejal Valentin Foltescu, ki je zadolžen za ocenjevanje kakovosti zraka in sporočanje podatkov na Evropski agenciji za okolje. Valentina smo vprašali, kaj Evropska agencija za okolje dela na področju kakovosti zraka in kaj kažejo najnovejši podatki.

Evropska agencija za okolje se ukvarja s številnimi okoljskimi vprašanji. Kako pa se dejansko loteva vprašanj, povezanih s kakovostjo zraka?

Na kratko, opazujemo kakovost zunanjega zraka, izvor onesnaževal zraka, koncentracije onesnaževal, ki smo ji izpostavljeni, ter njihov vpliv na ljudi in okolje. V tehničnem smislu analiziramo podatke o koncentracijah onesnaževal v zunanjem zraku in podatke o emisijah – količinah, ki se sproščajo v ozračje. Prav tako ocenjujemo izpostavljenost ljudi različnim onesnaževalom.

Po Evropi je na tisoče postaj za spremljanje kakovosti zraka, ki merijo koncentracije različnih onesnaževal. Večina postaj sporoča podatke v evropsko podatkovno zbirko o kakovosti zraka AirBase, ki jo vzdržuje Evropska agencija za okolje. Podatkovna zbirka vsebuje informacije in podatke o spremljanju kakovosti zraka za 38 sodelujočih držav in informacije o več kot 100 onesnaževalih zraka. Enajst od teh ureja zakonodaja EU o kakovosti zraka.

Ko države dajo podatke na razpolago, preverimo, ali so podatki usklajeni in skladni z določbami zakonodaje EU. Podatke tudi dodatno preučimo v okviru različnih dejavnosti za zagotavljanje in preverjanje kakovosti, ki vključujejo tesno sodelovanje z državami, ki pošiljajo podatke. Nato izdelamo preglede in ocene, na primer poročilo o kakovosti zraka, ki ga bomo objavili v sredini oktobra.

Kaj najnovejši podatki govorijo o kakovosti zraka v Evropi?

Vsebujejo pozitivno in negativno sporočilo. Pozitivna novica je, da so se razmere v zadnjih desetletjih precej izboljšale v smislu izpostavljenosti več onesnaževalom zraka. Tako se je na primer število ljudi, ki so izpostavljeni žveplovednemu dioksidu, ogljikovemu monoksidu, svincu in benzenu, močno zmanjšalo. Na ravni EU je manj kot 2 % mestnih prebivalcev izpostavljenih prekoračitvam standardov kakovosti zraka, ki jih določa zakonodaja EU za ta onesnaževala.

Druga stran zgodbe pa je, da ta onesnaževala, ki smo jih uspeli najbolj zmanjšati, ne povzročajo največje škode človeškemu zdravju in okolju. Zlasti trdni delci in prizemni ozon, ki predstavljajo visoko relativno tveganje škode za zdravje in prezgodnje smrti, so še vedno v zunanjem zraku v visokih koncentracijah. Do tretjine mestnih prebivalcev v EU je še vedno izpostavljenih koncentracijam nad mejnimi ali ciljnimi vrednostmi, ki jih določa EU.

Na splošno opažamo počasno zmanjševanje koncentracij najnevarnejših onesnaževal, kar pomeni rahlo izboljšavo kakovosti zraka z vidika teh onesnaževal. Vendar pa smo ugotovili tudi, da so se v zadnjem desetletju koncentracije onesnaževal ponekod povečale. To je vsekakor skrb vzbujajoče.

Od kod prihajajo ta onesnaževala?

Izgorevanje goriv je pomemben vir onesnaževanja, ki izhaja iz številnih panog, na primer prometa, proizvodnje električne energije, industrije in ogrevanja naših domov. Drug pomemben vir je kmetijstvo.

Onesnaževala zraka se lahko sproščajo neposredno v ozračje (primarne emisije) ali nastanejo kot posledica kemične interakcije, ki vključuje predhodne sestavine.

Tudi na tem področju so rezultati mešani. Tako so se na primer emisije primarnih trdnih delcev v EU zmanjšale za 14 % v zadnjem desetletju. Emisije nekaterih predhodnih sestavin trdnih delcev so se precej zmanjšale, na primer emisije žveplovega dioksida, ki so se zmanjšale za polovico. Zmanjševanje emisij drugih predhodnih sestavin je bilo majhno. Tako so se na primer emisije amoniaka, ki pretežno izhajajo iz kmetijstva, zmanjšale le za 7 %.

Prav tako moramo upoštevati, da zmanjšanje emisij samo po sebi ne povzroči podobnega zmanjšanja koncentracij. Ukvarjamo se z zapletenimi povezavami med emisijami onesnaževal zraka in kakovostjo zraka. Te vključujejo višine emisijskih virov, kemične pretvorbe, reakcije na sončno svetlobo, onesnaževala iz dodatnih naravnih virov in hemisfere ter vpliv vremena in topografije. Za izboljšanje kakovosti zraka je nujno precejšnje zmanjšanje emisij.

Kako vaše delo dejansko pripomore k izboljšanju kakovosti zraka v Evropi?

To znanje delimo s splošno javnostjo in oblikovalci politik tako na evropski kot državni ravni. Zagotavljamo dejstva in informacije o stanju in trendih kakovosti zunanega zraka, emisij onesnaževal zraka in stopnjah izpostavljenosti. To znanje se nato uporabi za izboljšanje politik v zvezi z zrakom, katerih končni cilj je zaščititi javnost in okolje pred visokimi ravnmi onesnaženosti zraka. Učinkovitih politik ni mogoče oblikovati brez spremljanja in razumevanja trenutnih razmer in vzrokov zanje.

Prav tako preverjamo, kako se zakonodaja o kakovosti zraka izvaja na lokalni ravni. Pravkar smo zaključili projekt v sodelovanju s številnimi mesti po Evropi. S pomočjo projekta smo opredelili ukrepe, ki so jih mesta štela za uspešne, na primer zagotavljanje skladnosti z novimi standardi o nizkih vsebnostih žvepla v ladijskih gorivih na območju pristanišč, prepoved trženja, prodaje in distribucije bituminoznega premoga, zamenjava goriva v domačih grelnih napravah in uvajanje daljinskega ogrevanja. Ta projekt je pokazal, da vsekakor obstaja ogromna količina znanja in izkušenj, iz katerih se lahko učimo in jih delimo.

Valentin Foltescu

Intervju, objavljen v številki 2013/1 glasila Evropske agencije za okolje

Povezana vsebina

Related briefings

Air pollution [<http://www.eea.europa.eu/soer-2015/europe/air>]

Povezani podatki

AirBase - The European air quality database [<http://www.eea.europa.eu/data-and-maps/data/airbase-the-european-air-quality-database-7>]

AirBase - The European air quality database [<http://www.eea.europa.eu/data-and-maps/data/airbase-the-european-air-quality-database>]

Glej tudi

Newsletter [<http://www.eea.europa.eu/media/newsletter>]